

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 24. oktobra 2019*

„Predhodno odločanje – Obdavčenje – Davek od dohodkov fizičnih oseb – Nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe“

V združenih zadevah C-469/18 in C-470/18,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče, Belgija) z odločbama z dne 28. junija 2018, ki sta prispeli na Sodišče 19. julija 2018, v postopku

IN (C-469/18),

JM (C-470/18)

proti

Belgische Staat,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis (poročevalec), E. Juhász, M. Ilešič in C. Lycourgos, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za IN in JM J. Verbist, advocaat,
- za belgijsko vlado J.-C. Halleux, P. Cottin in C. Pochet, agenti, skupaj z W. van Eeckhouttejem, advocaat,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in J. Hoogveld, agenta,
- za Evropsko komisijo H. Krämer in W. Roels, agenta,

* Jezik postopka: nizozemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 11. julija 2019

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru spora med IN (zadeva C-469/18) in JM (zadeva C-470/18) ter Belgische Staat (država Belgija) zaradi odločb o odmeri davka, ki ju je belgijska davčna uprava izdala za davčni leti 1997 in 1998 ter s katerima sta bili popravljeni njuni davčni napovedi za fizične osebe.

Mednarodno pravo

- 3 Člen 20 Konvencije o izročitvi in medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med Kraljevino Belgijo, Velikim vojvodstvom Luksemburg in Kraljevino Nizozemsko, podpisane v Bruslju 27. junija 1962, določa:

„1. Če je to dovoljeno po njenem pravu in na prošnjo pogodbenice prosilke, lahko zaprosena pogodbenica zaseže in izroči predmete:

(a) ki se lahko uporabijo kot dokaz ali;

(b) so bili pridobljeni s kaznivim dejanjem in so bili najdeni pred predajo priprte osebe ali po njej.

2. Izročitev je mogoča le, če jo odobri preiskovalni senat prvostopenjskega sodišča, v okrožju katerega sta bili izvedeni preiskava in zaseg. Preiskovalni senat odloči, ali se zaseženi predmeti v celoti ali deloma izročijo pogodbenici prosilki. Odredi lahko vračilo predmetov, ki niso neposredno povezani z dejanjem, ki je očitano osumljencu, in če je treba, odloča o ugovorih tretjih oseb, v posesti katerih je bil predmet, ali drugih upravičencev.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 4 Dejanski stanji v postopkih v glavni stvari sta v zadevah C-469/18 in C-470/18 smiselno enaki. Povzeti ju je mogoče, kot sledi.
- 5 Tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari sta izvršna direktorja trgovskih in distribucijskih podjetij z računalniki in računalniškimi deli. Zoper ti podjetji je bila leta 1996 uvedena kazenska preiskava na zahtevo belgijske davčne uprave, ki je leta 1995 začela preiskavo utaj davka na dodano vrednost (DDV) tipa davčnega vrtiljaka.
- 6 V okviru kazenske preiskave je bila v Luksemburgu opravljena preiskava na podlagi zaprosila, v okviru katere je direktor neke luksemburške banke na zaslišanju pred luksemburškim preiskovalnim sodnikom, ob prisotnosti belgijskega preiskovalnega sodnika, izročil bančne dokumente v zvezi s tožečima strankama iz postopka v glavni stvari. Vendar je bila ta izročitev opravljena brez odobritve preiskovalnega senata prvostopenjskega sodišča, v katerega okrožju sta bili izvedeni preiskava in zaseg,

torej preiskovalnega senata prvostopenjskega sodišča v Luxembourg, ki se zahteva s členom 20 Konvencije o izročitvi in medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med Kraljevino Belgijo, Velikim vojvodstvom Luksemburg in Kraljevino Nizozemsko.

- 7 Belgijska davčna uprava je – potem ko je pridobila dovoljenje za vpogled v kazenski spis in izdelavo njegovega prepisa – izdala odločbi o odmeri davka, s katerima sta bili popravljeni davčni napovedi za fizične osebe, ki sta jih vložili tožeči stranki v postopku v glavni stvari, ter naloženi plačili davkov na dobičke iz poslovnih in komercialnih dejavnosti v zneskih 536.738,94 EUR za poslovno leto 1997 in 576.717,62 EUR za poslovno leto 1998, ki sta bila nakazana na luksemburška računa.
- 8 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta – ker sta bili pritožbi, ki sta jih vložili zoper ti odločbi o odmeri davka zavrneni – vložili tožbi za znižanje davkov, ki so jima bili naloženi, pri čemer sta trdili, da so bili bančni dokumenti pridobljeni nezakonito, zaradi česar odločbi o odmeri davka ne moreta temeljiti na njih. Tema tožbama je bilo ugodeno s sodbo prvostopenjskega sodišča, ki je bila po pritožbi razveljavljena. Tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari sta zato vložili kasacijsko pritožbo.
- 9 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta pred predložitvenim sodiščem Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče, Belgija) med drugim trdili, da iz člena 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), in člena 7 Listine izhaja, da je izročitev bančnih podatkov fizičnih oseb mogoča, le če se spoštujejo pravni postopki, določeni v ta namen. Vendar naj v obravnavanem primeru to ne bi bilo tako, zaradi česar naj bi bila kršena njuna temeljna pravica do spoštovanja zasebnega življenja. Pridobitev takih dokazov s kršitvijo take pravice naj bi bila v nasprotju s tem, kar je mogoče pričakovati od organa, ki ravna v skladu z načeli dobrega upravljanja, zaradi česar naj bi bilo treba uporabo teh dokazov vsekakor šteti za nedopustno.
- 10 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari se v zvezi s tem sklicujeta na sodbo z dne 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), in trdita, da če bi bilo treba v okviru pobiranja davka od dohodkov v belgijskem pravu dopustiti možnost uporabe dokazov, pridobljenih s kršitvijo temeljne pravice, bi to povzročilo različno obravnavanje davčnega zavezanca, od katerega se pobere davek od dohodkov, in davčnega zavezanca, od katerega se pobere DDV, ki z vidika načela enakosti in prepovedi diskriminacije, ki ga zagotavlja belgijska ustava, ni utemeljeno.
- 11 Predložitveno sodišče po eni strani navaja, da belgijska davčna ureditev ne vsebuje splošne določbe, ki bi prepovedovala, da se na podlagi nezakonito pridobljenih dokazov ugotovi davčni dolg in, če je to potrebno, naloži zvišanje ali globa. Uporabo takih dokazov od uprave naj bi bilo treba presojeti z vidika načel dobrega upravljanja in pravice do poštenega sojenja. Razen če zakonodajalec določi posebne sankcije v zvezi s tem, je uporabo teh dokazov v davčnih zadevah mogoče zavrniti, le če so bili pridobljeni na način, ki je tako v nasprotju s tem, kar je mogoče pričakovati od organa, ki ravna v skladu z načelom dobrega upravljanja, da je treba to uporabo v vseh okoliščinah šteti za nedopustno, ali če ta uporaba ogrozi pravico davčnega zavezanca do poštenega sojenja. Sodnik lahko pri tej presoji upošteva enega ali več vidikov: to, da je nepravilnost povsem formalna, vpliv nepravilnosti na pravico ali svoboščino, ki jo kršeno pravilo varuje, namernost ali nenamernost nepravilnosti, ki jo stori organ, in okoliščino, da teža kršitve močno presega storjeno nepravilnost.
- 12 Predložitveno sodišče po drugi strani navaja sodbo z dne 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), in ugotavlja, da je Sodišče v tej sodbi razsodilo, da je treba na področju pobiranja DDV dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo temeljne pravice, zavrniti. Nasprotno pa naj bi iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhajalo, da uporaba dokaza, pridobljenega s kršitvijo člena 8 EKČP, ne pomeni nujno kršitve pravice do poštenega sojenja, ki je zagotovljena s členom 6(1) EKČP, in da se s členom 13 EKČP ne zahteva, da se tak dokaz izloči iz razprav.

- 13 Ob upoštevanju te sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice predložitveno sodišče meni, da je treba Sodišče znova vprašati, ali je treba na področju DDV člen 47 Listine razlagati tako, da v vseh okoliščinah nasprotuje uporabi dokazov, pridobljenih s kršitvijo pravice do spoštovanja zasebnega življenja, kot je zagotovljena v členu 7 Listine, ali pa tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero je sodišče, ki mora odločiti, ali se sme tak dokaz uporabiti kot podlaga za odmero DDV, dolžno opraviti presojo, kot je navedena zgoraj.
- 14 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da je odgovor na vprašanje, postavljeno v vsaki od združenih zadev – čeprav ne gre za področje prava Unije, ker se postopka v glavni stvari nanašata na davek od dohodkov – nujen za presojo neenakega obravnavanja, ki ga zatrjujeta tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari in ki naj bi obstajalo med davčnim zavezancem, od katerega se pobere davek od dohodkov fizičnih oseb, in davčnim zavezancem, od katerega se pobere DDV.
- 15 V teh okoliščinah je Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) v zadevah C-469/18 in C-470/18 prekinilo odločanje ter Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje, ki je v obeh zadevah isto:

„Ali je treba člen 47 Listine [...] razlagati tako, da v zadevah v zvezi z [DDV] v vseh okoliščinah nasprotuje uporabi dokazov, pridobljenih s kršitvijo pravice do spoštovanja zasebnega življenja, kot je zagotovljena v členu 7 Listine, ali pa je z njim dovoljena nacionalna ureditev, v skladu s katero je sodišče, ki mora odločiti, ali se sme tak dokaz uporabiti kot podlaga za odmero DDV, dolžno opraviti presojo, kot je opisana v [obrazložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe]?“

Postopek pred Sodiščem

- 16 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 6. septembra 2018 zadevi C-469/18 in C-470/18 združil za pisni postopek ter izdajo sodbe.

Dopustnost predlogov za sprejetje predhodne odločbe

- 17 Kot navaja predložitveno sodišče, zadevni položaj v postopkih v glavni stvari, katerih predmet je popravek obračunov davka od dohodkov fizičnih oseb, ne spada na področje uporabe prava Unije.
- 18 Opozoriti je treba, da to, da so bili v postopkih v glavni stvari dokazi pridobljeni v okviru kazenskega postopka, ki je bil uveden na zahtevo belgijske davčne uprave, ki je preiskovala utajo DDV, samo po sebi ne pomeni, kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 66 sklepnih predlogov, da je uporaba teh dokazov za popravek obračunov davka od dohodkov fizičnih oseb izvajanje prava Unije v smislu člena 51(1) Listine. Taka uporaba namreč ni navezna okoliščina s pravom Unije, ki bi presegala povezavo, ki lahko obstaja v državi članici med pravili o pobiranju DDV in pravili o pobiranju davka od dohodkov fizičnih oseb ali posrednimi vplivi enega od teh področji na drugo (glej v tem smislu sodbo z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 19 V obravnavanem primeru Sodišče torej ne more z vidika Listine presoјati nacionalne ureditve ali nacionalne sodne prakse, ki se v postopku pobiranja davka od dohodkov fizičnih oseb, katerega predmet sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari, uporabi za dokaze, ki so bili po mnenju predložitvenega sodišča pridobljeni nezakonito.
- 20 Predložitveno sodišče hoče v resnici izvedeti – čeprav se zadevi v glavni stvari nanašata na davek od dohodkov fizičnih oseb, vprašanje tega sodišča pa se v vsaki od teh zadev izrecno nanaša na razlago člena 47 Listine – v kolikšnem obsegu pravo Unije dopušča uporabo dokazov, ki niso bili pridobljeni zakonito, pri pobiranju DDV. Meni namreč, da bi lahko v zvezi s tem obstajala razlika med rešitvijo, ki izhaja iz sodbe Sodišča z dne 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), in

sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice. Odgovor na postavljeno vprašanje naj bi potrebovalo za presojo neenakega obravnavanja, ki ga zatrjujeta tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari in ki naj bi obstajalo med davčnim zavezancem, od katerega se, tako kot v obravnavanem primeru, pobere davek od dohodkov fizičnih oseb, in davčnim zavezancem, od katerega se pobere DDV.

- 21 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Sodišče kot dopustne priznalo predloge za sprejetje predhodne odločbe, ki so se nanašali na določbe prava Unije, v položajih, v katerih dejstva v postopku v glavni stvari niso spadala na področje uporabe prava Unije, ampak so se določbe tega prava uporabljale na podlagi nacionalnega prava, ki je napotovalo na njihovo vsebino (glej v tem smislu sodbi z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 45, in z dne 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 22 Kadar nacionalna zakonodaja za povsem notranje položaje sprejme enake rešitve, kot jih določa pravo Unije, da bi se na primer izognila diskriminaciji državljanov ali morebitnemu izkrivljanju konkurence ali da bi zagotovila enako obravnavanje v primerljivih položajih, je namreč vsekakor v interesu Unije, da se zaradi izogibanja prihodnjim razhajajočim se razlagam določbe ali pojmi, prevzeti iz prava Unije, razlagajo enotno, in sicer ne glede na okoliščine, v katerih se uporabljajo (glej v tem smislu sodbe z dne 18. oktobra 1990, Dzodzi, C-297/88 in C-197/89, EU:C:1990:360, točka 37; z dne 17. julija 1997, Leur-Bloem, C-28/95, EU:C:1997:369, točka 32, in z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 46).
- 23 Tako je razlaga Sodišča glede določb prava Unije v položajih, ki ne spadajo na njegovo področje uporabe, upravičena, kadar se te določbe neposredno in brezpogojno uporabljajo za take položaje na podlagi nacionalnega prava, da bi se zagotovilo enako obravnavanje teh položajev in položajev, ki spadajo na področje uporabe tega prava (sodbi z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 47, in z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 33).
- 24 V položaju, kakršen je ta iz postopkov v glavni stvari, ki ne spada na področje uporabe prava Unije, mora predložitveno sodišče Sodišču v skladu z zahtevami člena 94 Poslovnika Sodišča pojasniti, kako je spor, ki mu je predložen, povezan z določbami prava Unije, tako da je zahtevana predhodna razlaga potrebna za rešitev tega spora (glej v tem smislu sodbi z dne 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, točka 55, in z dne 20. septembra 2018, Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, točka 22).
- 25 Vendar pravo Unije ne vsebuje podrobnih pravil o pridobivanju dokazov na področju utaje DDV, zato morajo taka pravila določiti države članice ob spoštovanju načela učinkovitosti prava Unije in pravic, ki jih jamči to pravo (glej v tem smislu sodbi z dne 17. decembra 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, točke od 65 do 68, in z dne 17. januarja 2019, Dzivev in drugi, C-310/16, EU:C:2019:30, točka 24), kar pomeni, da je obstoj napotovanja nacionalnega prava na določbe prava Unije na tem področju malo verjeten. Iz predložitvene odločbe nikakor ni razvidno, da belgijsko pravo zajema tako napotovanje.
- 26 Iz vseh navedenih preudarkov izhaja, da predloga za sprejetje predhodne odločbe nista dopustna.

Stroški

- 27 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ju je Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče, Belgija) vložilo z odločbama z dne 28. junija 2018, nista dopustna.

Podpisi